

جامعه‌شناسی ۳

درس اول

کامران اله مرادی

www.kanoon.ir

kanoonir_e

kanoonir_e

Kanoon.ir

فرهنگی

آموزش

قلمچی

درس اول [ذخیره دانشی]

❖ دانش عمومی

اگر به کنش‌های روزمره خود مانند راه رفتن، تلفن زدن، احوال‌پرسی از دیگران، خرید و کارهای ساده و پیچیده دیگر توجه کنیم، شاید در نگاه اول گمان کنیم که این کارها بدون آگاهی و دانشی خاص انجام می‌شوند یا تصور کنیم، دانشی که برای انجام دادن این کارها داریم، اهمیت چندانی ندارد، اما این طور نیست، کنش آدمی وابسته به آگاهی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود.

❖ دانش عمومی:

ما انسان‌ها با تولد و ورود به جهان اجتماعی، با دیگرانی که در همان جهان اجتماعی زندگی می‌کنند، در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها سهیم و شریک می‌شویم. این نوع از دانش را «دانش عمومی» می‌گویند.

از آنجا که ما انسان‌ها با هم زندگی می‌کنیم، مجبور نیستیم خودمان به تنهایی و جداگانه، دانش لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان را تولید کنیم. جهان اجتماعی؛ یعنی جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم، دانش لازم برای زندگی یا همان دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد. دانش عمومی، گسترده‌ترین بخش ذخیره دانش ماست.

ما بیشتر از دانش عمومی استفاده می‌کنیم تا اینکه به آن بیندیشیم.

❖ دانش علمی

❖ دانش علمی:

ذخیره دانشی بخش دیگری نیز دارد که با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید. به این دانش عمیق‌تر و دقیق‌تر، «دانش علمی» می‌گویند.

ما در مورد زبان (که یک پدیده اجتماعی است هم دانش عمومی داریم و هم دانش عمومی. مثلاً در زبان فارسی کسانی که در گفت و گوی خود از این زبان استفاده می‌کنند نسبت به آن دانش عمومی دارند اما متخصصان و اساتید زبان فارسی نسبت به آن دانش علمی دارند.

✓ تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.

هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد؛ مثلاً کاهش یا افزایش بی‌رویه جمعیت در یک کشور می‌تواند زمینه فعالیت و رشد علم جمعیت‌شناسی را فراهم کند.

گاهی در جامعه میان «دانش عمومی» و «دانش علمی» تعارض‌هایی ایجاد می‌شود. حل تعارض‌ها گاه با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.

✓ جهان‌های اجتماعی مختلف بر اساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند

✚ **تعریف دانش علمی جهان متجدد:**

جهان متجدد براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند، هم‌اکنون این رویکرد، در جهان غرب نیز پذیرفته نیست.

✚ **خطر این رویکرد برای سایر جوامع:**

اگر چنین رویکردی، به جوامع دیگر که علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند، سرایت کند، در ذخیره دانشی آن جوامع، تعارضاتی پدید می‌آورد. در چنین شرایطی، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود، دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

